

Sygn. akt IV CSK 111/19

POSTANOWIENIE

Dnia 4 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela

w sprawie z wniosku B.C. i B.H.
przy uczestnictwie M.C.
o dział spadku oraz podział majątku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 4 października 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w G.
z dnia 15 listopada 2017 r., sygn. akt XVI Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od uczestnika na rzecz każdego z wnioskodawców
kwotę po 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem
zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 15 listopada 2017 r., w sprawie z wniosku B.C. i B.H. z udziałem M.C. o dział spadku i podział majątku wspólnego, wskutek apelacji uczestnika postępowania, Sąd Okręgowy w G. oddalił apelację.

Powyższe orzeczenie w całości zaskarżył skargą kasacyjną uczestnik, zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 7 k.c. w związku z art. 172 § 1 k.c. przez przyjęcie, że uczestnik nie był samoistnym posiadaczem nieruchomości w dobrej wierze, mimo, iż w dniu objęcia przez niego

gospodarstwa rolnego w samoistne posiadanie - co nastąpiło na podstawie zawartej w formie aktu notarialnego z rodzicami umowy o przekazaniu gospodarstwa rolnego za świadczenia emerytalne dla rolników - był on przekonany, że skoro umowa ta zawarta została w przewidzianej prawem formie i została ona zaakceptowana przez wpisanie go jako właściciela w dziale II księgi wieczystej, to nieruchomości nabył w dobrej wierze i był w dobrej wierze aż do dnia, w którym otrzymał pozew wniesiony przez wnioskodawców o stwierdzenie nieważności umowy z 2 kwietnia 1986 r.

We wnioskach uczestnik domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia oraz poprzedzającego go postanowienia Sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, z pozostawieniem mu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Uczestnik wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na to, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. Jego zdaniem, w ramach rozpoznania niniejszej sprawy, zachodzi konieczność wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości, a mianowicie art. 7 k.c. w związku z art. 172 § 1 k.c., w szczególności zastosowania klauzuli „dobrej wiary” w stosunku do samoistnego posiadania, którego bieg rozpoczął się w dniu zawarcia w formie aktu notarialnego umowy o przekazaniu gospodarstwa rolnego w zamian za świadczenie emerytalne.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną, wnioskodawcy wniesli o jej oddalenie i zasądzenie od uczestnika na ich rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18, niepubl.). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny

środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Pełnomocnik uczestnika wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparł na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, niepubl., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, niepubl., z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl., z 23 maja 2018 r., I CSK 31/18, niepubl.).

Tymczasem, wykładnia przepisów art. 7 k.c. i art. 172 § 1 k.c. była już wielokrotnie dokonywana. Uczestnik nie wykazał, że zaistniała potrzeba wykładni tych przepisów, ponieważ budzą one poważne wątpliwości. Na ogół, sporna problematyka w związku z tymi normami, łączy się nie tyle z właściwą ich wykładnią, ile odpowiednią subsumpcją ustalonego stanu faktycznego pod te przepisy. Przykładem jest niniejsza sprawa. Uczestnik w istocie nie kwestionuje tego, że art. 172 § 1 k.c. zawiera podstawowe przesłanki nabycia prawa własności w drodze zasiedzenia, a art. 7 k.c. zawiera domniemanie dobrej wiary. Pomija jednakże okoliczność, że wskazane domniemanie ma charakter wzruszalny.

Konstrukcja art. 7 k.c. opiera się na domniemaniu dopuszczającym przeciwdowód oraz że domniemanie to może być obalone za pomocą wszelkich środków dowodowych. Ocena, czy domniemanie dobrej wiary zostało w konkretnym wypadku obalone dowodami złej wiary, zależy od wyników postępowania dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 19 czerwca 1997 r., III CKN 114/97, niepubl.).

Sądy meriti wyjaśniły dlaczego traktują uczestnika, jako posiadacza w złej wierze. Stąd, uczestnik kwestionuje de facto ustalenia faktyczne, a nie błędną wykładnię norm prawnych.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., w powiązaniu z art. 13 § 2 k.p.c.

as]

aj